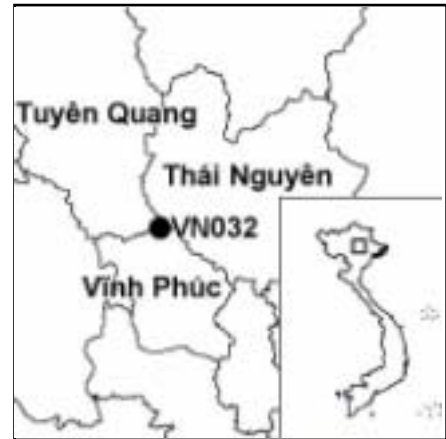

TAM ĐẢO

Tiêu chí : A1 & A3

Tỉnh: Vĩnh Phúc, Thái Nguyên và Tuyên Quang
Tình trạng bảo vệ: Vườn Quốc gia
Vĩ độ: 21°32'N
Kinh độ: 105°34'E
Diện tích: 36.883 ha
Độ cao: 100-1.592 m so với mặt biển

VCĐH / PVCĐH:

Không

Cảnh quan ưu tiên:

Không

Mô tả chung

VCQT bao gồm toàn bộ diện tích của Vườn Quốc gia Tam Đảo ở miền Bắc Việt Nam. Nét đặc trưng địa hình của VCQT Tam Đảo là một dãy núi dài nổi lên giữa vùng bằng phẳng của đồng bằng Bắc Bộ. Trước đây, Tam Đảo có một diện tích rừng thường xanh núi thấp rất rộng lớn cùng với vùng rừng thường xanh đất thấp ở các đai thấp và rừng thưa ở trên các đỉnh núi cao nhất¹. Tuy nhiên, trải qua một thời gian dài phải chịu đựng việc khai thác quá mức các sản phẩm rừng, phá rừng làm nương rẫy và cháy rừng, hầu hết rừng thường xanh đất thấp đã bị phá và thay thế bởi các dạng thảm thực vật thứ sinh, trong đó có cả những diện tích lớn rừng trồng thông.

Khu hệ chim: Những nét chính

VCQT Tam Đảo là một trong số rất ít các khu vực ở Việt Nam gần đây có những ghi nhận về các loài đang bị đe dọa tuyệt chủng trên toàn cầu là Đại bàng đầu nâu *Aquila heliaca* và Đuôi cụt bụng đỏ *Pitta nympha*. Tuy nhiên, hai loài này đều được phỏng đoán là chỉ bắt gặp trên tuyến đường di cư đi qua VCQT, không có vẻ như khu vực này là nơi thường xuyên có một quần thể đáng kể của một trong hai loài. Xét về mặt điều học, điểm đáng chú ý nhất của VCQT Tam Đảo là nơi đây có một số lượng đáng kể các loài có vùng phân bố giới hạn trong một đơn vị địa sinh học. Đặc biệt, một vài loài trong số đó chỉ có ghi nhận ở rất ít các khu vực khác tại Việt Nam như Đuôi cụt gáy xanh *Pitta nipalensis*, Cô cô đầu xám *Cochoa purpurea*, Chích đuôi cụt họng vàng *Tesia castaneocoronata*, Chích Vân Nam *Cettia pallidipes* và Khướu mỏ dẹt to *Paradoxornis ruficeps*.

Loài	Tiêu chí VCQT	Tình trạng	VCQT khác	Ghi chú
†Đại bàng đầu nâu <i>Aquila heliaca</i>	A1	VU	2	Một con non được quan sát khi bay qua vào tháng 12/1993 ² . Khu vực này không có vẻ là nơi thường xuyên có một quần thể đáng kể của loài.
†Đuôi cụt bụng đỏ <i>Pitta nympha</i>	A1, A3	VU	2	Một cá thể theo người dân nói là bắt được trong VCQT được phát hiện ở chợ thị trấn Tam Đảo vào tháng 5/1997 ² . Khu vực này không có vẻ là nơi thường xuyên có một quần thể đáng kể của loài.

Ghi chú: † = không khẳng định thường xuyên có phân bố với số lượng đáng kể.

Loài chỉ phân bố trong một đơn vị địa sinh học: Khu vực này đáp ứng tiêu chí A3 do có 39 loài chỉ phân bố trong Đơn vị Địa Sinh học Rừng á nhiệt đới Trung Quốc - Himalaya (08) và 9 loài chỉ phân bố trong Đơn vị Địa Sinh học Vùng Nhiệt đới khô Đông Dương (09). Xem Phụ lục 4 để biết chi tiết.

Các loài khác đang được quan tâm bảo tồn

Loài	Tình trạng	Loài	Tình trạng
[Pơ-mu <i>Fokienia hodginsii</i>] ³	NT	Đẻ từng sọc trắng hẹp <i>Amentotaxus argotaenia</i> var. <i>argotaenia</i> ⁴	VU

Ghi chú: [ ] = ghi nhận chưa được kiểm chứng.

Các mối đe dọa đối với đa dạng sinh học

Có rất nhiều mối đe dọa nghiêm trọng tới tính đa dạng sinh học của VCQT Tam Đảo. Đáng chú ý là do yếu kém trong việc thực thi các quy chế quản lý vườn quốc gia, việc khai thác tài nguyên rừng diễn ra trên diện rộng và ở mức không bền vững. Tính không bền vững thể hiện trong mọi hoạt động từ săn bắn, khai thác cây thuốc, các loài côn trùng và phong lan, thu hái củi và chặt đốn gỗ. Vấn đề này xảy ra là do Tam Đảo hiện đang hoàn toàn được phát triển với định hướng là một khu du lịch, và vì vậy đã hình thành một thị trường có nhu cầu lớn về các loại lâm sản. Thịt động vật rừng được bán ở chợ và các quán ăn ngay trong vườn quốc gia. Một trong những mối đe dọa lớn khác đến tính đa dạng sinh học của VCQT là mất sinh cảnh do cháy rừng. Một số vụ cháy rừng xảy ra do vô tình, vấn đề này rất nghiêm trọng do khí hậu Tam Đảo có mùa khô rất rõ rệt làm cho rừng trở nên rất nhạy cảm đối với lửa. Một số vụ cháy rừng lại do người dân địa phương đốt có chủ ý, ví dụ để dọn rừng làm nương chè¹.

Mối đe dọa	Độ nghiêm trọng
Trồng rừng	•
Thâm canh nông nghiệp	• •
Cháy rừng	• •
Săn bắn	• • •
Du lịch/ giải trí	• •
Khai thác gỗ	• •
Khai thác không bền vững LSPG	• • •

Các hoạt động bảo tồn

- Năm 1977, Tam Đảo được Chính phủ ra quyết định công nhận là khu bảo tồn thiên nhiên¹.
- Năm 1996, Tam Đảo được nâng cấp thành vườn quốc gia và ban quản lý đã được thành lập¹.
- Một dự án lồng ghép bảo tồn và phát triển, với mục tiêu quản lý vùng đệm của vườn quốc gia, hiện đang được GTZ xây dựng¹.

Kiến nghị

- Cần thực thi hiệu quả các quy chế về quản lý khu bảo vệ đặc biệt là để kiểm soát việc khai thác và buôn bán các sản phẩm rừng.
- Việc phát triển du lịch cần được thực hiện theo những cách thức bền vững, nhờ đó có thể giảm thiểu các tác động tiêu cực về mặt môi trường và tiềm năng mang lại lợi nhuận từ hoạt động này cho việc quản lý vườn quốc gia được nâng cao.
- Cần đưa ra các biện pháp để hạn chế hữu hiệu nguy cơ cháy rừng trong mùa khô, có thể bao gồm cả các hoạt động tuyên truyền với các cộng đồng địa phương.

Tài liệu tham khảo

1. Birdlife International và Viện Điều tra Quy hoạch Rừng (2001) *Sách thông tin về các khu bảo vệ hiện có và đề xuất tại Việt Nam*. Hà Nội: Chương trình BirdLife Quốc tế tại Việt Nam và Viện Điều tra Quy hoạch Rừng.
2. Eames, J. C. and Tordoff, A. W. (in prep.) Recent records and a conservation status review of some threatened and near-threatened bird species in Vietnam.
3. Anon. (1993) *Luận chứng kinh tế kỹ thuật Vườn Quốc gia Tam Đảo*. Hà Nội: Viện Điều tra Quy hoạch Rừng.
4. Nguyen Tien Hiep and Vidal, J. E. (1996) *Flore du Cambodge du Laos et du Vietnam. Vol. 28: Gymnospermae*. Paris: Muséum National D'Histoire Naturelle. (In French.)

Đại bàng đầu nâu *Aquila heliaca*